

דיני יולדת בשבת

דיני עשיית המלאכות בשינוי לחולה שיש בו סכנה ויולדת סי' שכח' סי"ב, סי' של' ס"א

יש בסעיף זה ב' דינים עיקריים, א' בדין שיש לעשות את הדברים בשינוי, והדין של

- **שבת קכח:** במתני' ומילדין את האשה וכו'.
- **גמ' שם** "מכדי תנא ליה מילדין" עד נקודותיים.
- **רש"י ד"ה ביד.**
- **רמב"ם** (שבת פ"ב הי"א).
- **מגיד משנה** (שם ד"ה וכל שאפשר וכו').
- **ב"י סי' שכח'** סעיף יב' (א).
- **רמ"א** (סי' שכח' סי"ב).
- **משנ"ב** (סי' שכח' ס"ק לה').
- **טור וב"י** (סי' של' ס"א).
- **שו"ע** (סי' של' ס"א).
- **משנ"ב** (סי' של' ס"ק ה').
- **אור לציון** (ח"ב פל"ו תשובה ג').
- **רב פעלים** (ח"א סי' כ'), וז"ל "נמצינו למידן בתולש בפיו לדעת כמה רבוותא חייב מן התורה, ויש דס"ל דאין בו איסור תורה, על כן אם תולש לצורך חולה שיש בו סכנה ודאי מורין לו לתלוש בפיו היכא דאפשר".
- **חזון עובדיה** (ח"ג עמ' רמט' אות יד').
- **העולה:** שמצינו מח' ראשונים אם כל דאפשר לשנות משנין היינו רק ביולדת או גם בשאר חולה שיש בו סכנה, ודעת הרמ"א כהרמב"ן שגם בשאר חולה שיש סכנה אומרים כל מה דאפשר לשנות משנין, ומשמע שדעת השו"ע כהמג"מ שרק אומרים כל מה שאפשר לשנות משנין ביולדת ולא בשאר חולה שיש בו סכנה, וכן משמע שהבין המשנ"ב בדעת השו"ע, אבל ברב פעלים והגרע"י משמע שפוסקים שגם לחולה שיש בו סכנה יש לעשותו בשינוי, וצ"ע.

לענין יולדת שלכו"ע עושים בשינוי, מתי עושים לה בשינוי

- **אור לציון** (שם ובהערות).
- **תורת היולדת** (של הרה"ג רב יצחק זילברשטיין שליט"א) (פל"ג אות א' בלי הערות).

**הכנות מע"ש למניעת חילול שבת
סי' של' ס"א**

- **משנ"ב (ס"ק א').**

האם נכון לשהות סמוך לבית חולים כדי לא לחלל שבת

- **חוט שני (ח"ד עמ' רמז').**
- **ארחות שבת (ח"ב עמ' רנז' אות עו' ובהערה).**
- בזמננו שיש גוי קיל טפי, עיין **הלכות שבת בשבת** (ח"ב עמ' תפח' אות נה').

**יתובי דעת היולדת, ודין מי יכול ללוות היולדת או חולה שיב"ס לבית חולים
סי' של' ס"א**

- **בגמ' (הנ"ל) מבואר שמותר להדליק לה נר אפי' לאשה סומא כדי שיהיה לה ישוב הדעת, ולא יבוא להסתכן מפני הפחד.**
- **תוס' (שם ד"ה קמ"ל).**
- **שו"ע (סי' של' ס"א).**
- **משנ"ב (ס"ק ג' ס"ק ד').**

האם בכל דבר שמרגיע את החולה מותר לעבור איסור דאורייתא, או רק בדברים הקשורים לרפואה עצמה?

- **שו"ע סי' שו' ס"ט, ומשנ"ב (שם ס"ק מא'),** מבואר שרק התירו איסורים דרבנן ולא איסור דאורייתא.
- **חוט שני (ח"ד עמ' רמד' אות ד').**
- **שש"כ (פלי"ב סכ"ה סכ"ו).**
- חשוב לציין, שהרבה פעמים מותר להודיע לבני משפחה המצב של החולה ע"י גוי, מדין שבות דשבות במקום צער.

ליווי היולדת

- **חוט שני (ח"ד עמ' רמג' אות ג', מתחילה עד אות ג').**

**דיני להוליד גוי בשבת ובחול
סי' של' ס"ב**

- **גמ' עבודה זרה** (כו.) משנה, מתחילה עד "אבל", בגמ' "ורמינהו" עד "סבר רב יוסף".
- **תוס'** (ד"ה סבר). (משמע קצת שרק אוסר איסור דאורייתא משום איבה, ולא איסור דרבנן).
- **ריטב"א** (שם ד"ה אולודי, מתחילה עד "והא דאמר"), ובהערה קוק הערה 126.
- **טור**.
- **ב"י**.
- **שו"ע**.
- **משנ"ב**.
- **פסקי תשובות** (סי' שכט' אות ג').

**מתי נחשב שהיולדת נמצאה בסכנה נפשות
סי' של' ס"ג**

- **גמ' שבת** (קכט.) "מאימתי פתיחת הקבר" עד "אמרי נהרדעי".
- **טור**.
- **ב"י**.
- **שו"ע**.
- **ט"ז** (סי"ק ב').
- **משנ"ב**.
- **ארחות שבת** (ח"ב עמ' רנה' סעיפים ע"ג עד' עה').

**דיני יולדת אחר הלידה
סי' של' ס"ד**

- **גמ' שבת** (קכח.) "אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן" עד "אמר רב יהודה אמר שמואל לחיה".
- **טור**.
- **ב"י**.

- שו"ע.
- משנ"ב.
- תורת היולדת (דפוס ישן פל"ה עמ' קסח').
- חוט שני (ח"ד עמ' רמח' ד"ה מפלת וד"ה מיהו).

**יולדת שמתה, אם מותר קורעים בטנה כדי להוציא הולד
שו"ע סי' של' ס"ה**

- שו"ע ומשנ"ב.

**עשית מדורה ליולדת עד ל' יום
שו"ע סי' של' ס"ו**

דין זה נוגע הרבה לענין אם מותר לעשות בשביל חולה שיש בו סכנה כל מה שרגילים לעשות לו בחול (אפי' שאין במניעתו סכנה), וכבר למדנו בסי' שכח' ס"ד, ולכן לא נחזור על הדברים, ורק נראה השו"ע והמשנ"ב שהם בקשר הדין שעושים מדורה לחיה כל ל' יום.

- שו"ע ומשנ"ב.
- פסקי תשובות (שלי אות ד' ד"ה ולאחר שבעה).

אשה שמצטערת מרוב חלב, ואם מותר להוציא חלב לתת לתינוק
ס"י של' ס"ח

(ס"ז ס"ט ס"י ס"א לא צרכים ללמוד, הרוצה ילמד רק שו"ע ומשנ"ב).

- טור.

- ב"י.

יש לשים לב בדברי הבי"י שהביא ב' טעמים להקל להוציא חלב ולהשליכה לאיבוד, א' משום שהוא מלאכה שאצ"ל ובמקום צער לא גזרו, ב' להשליך החלב לאיבוד אינו בכלל מלאכה כלל, (והוא נפק"מ להשליך חלב לאיבוד במקום שאין בה צער (כגון שהיא רוצה להוציא כדי להוסיף חלב לפעמים אחרים, שאם נומר שלא נחשב מלאכה מותר, ואם נומר שיש איסור דרבנן לכא' אין להתיר).

- משנ"ב.

- מנוחת אהבה (ח"ב פ"ו אות כג').

אם מותר לאשה להוציא חלב לתוך הכוס כדי לינוק את בנה

- שו"ע ומשנ"ב (ס"י שכח' סל"ד).

- כל דברי השו"ע מדובר באופן שהתינוק יכול לאכול מאימו, ולכן אסור מדאורייתא להוציא החלב לתוך הכוס, וזה ודאי עכ"פ בזמנם שאם התינוק אינו רוצה לאכול מאימו, שיכול אימו להוציא חלב לתוך הכוס כדי לתת לתינוק משום פיקוח נפש, ויש לעיין בזמננו שיש תחליפי מזון (formula) באופן שאין התינוק יודע לאכול מאימו או שאינו וכדומה, האם מותר לאישה להוציא חלב לתוך הכוס ולתת לו, או כיון שמצוי תחליפי מזון כבר לא חשיב פיקוח נפש ואסור לתת לו.

- שש"כ (פלי"ו סכ"ב ובהערה סז' מתחילה עד "ועיין להלן").

- אור לציון (פלי"ו תשובה ח', עם ההערה).

תם ונשלם שבח לאל הבורא יתברך